

MANEIG URGENT DE LA DISPNEA A L' ATENCIÓ PRIMÀRIA

ABS LA GARRIGA

Dra. Karen Pflucker	<i>R2MFiC</i>
Dra. Rosa Vila	MF
Dra. Lydia Roig	MF

DISPNEA AGUDA

DEFINICIÓ

“Sensació subjectiva de manca d’aire en repòs i/o a l’eforç en un període curt de temps, de minuts a dies”

FISIOPATOLOGIA

FIGURA 1 Esquema de los mecanismos implicados en la disnea

DISPNEA AGUDA

ORGÀNICA

AGUDA

CRÒNICA
REAGUDITZADA

RESPIRATÒRIA

NO RESPIRATÒRIA

RESPIRATÒRIA

NO RESPIRATÒRIA

- V.ALTES**
- C. Estrany
  - Inflamatòries, edema glotis, epiglotis
  - Infec. VRA, crup

- V. BAIXES**
- Broncoespasme
  - E.A.P. No cardio
  - Pneumotòrax

- **TEP**
- E.A.P. Cardio
- S.N.C y P.
- A.V.C
- Drogues

- **MPOC**
- Emfisema
- Bronquitis Cr.
- Asma Bronquial Cr.**
- Restrictives: E.P. Intersticial
- Fibrosi pleural

- I.C.C
- Anèmia
- Hipertiroidisme
- Obesitat
- Neurosi
- Deformitat Tòrax

ANAMNESI

- Antecedents Patològics i Epidemiològics
- Al·lèrgies medicamentoses
- Hàbits tòxics
- Medicació habitual
- Ingressos previs i/o reaguditzacions

- ***Malaltia Actual:*** forma d' inici, durada, possible desencadenant, símptomes associats.

CLASSIFICACIÓ DEL GRAU DE LA DISPNEA

Escala de Dispnea

Grau

0. Absència de dispnea excepte en realitzar exercici intens
1. Dispnea en caminar de pressa o al pujar una pendent poc pronunciada
2. Incapacitat per mantenir el pas d'altres persones de la mateixa edat, caminant en pla, a causa de la dificultat respiratòria, o haver de parar a descansar en caminar en pla al propi pas.
3. Haver de parar a descansar als 100 m o als pocs minuts de caminar en pla.
4. La dispnea impedeix al pacient sortir de casa, o apareix en activitats com vestir-se o desvestir-se.

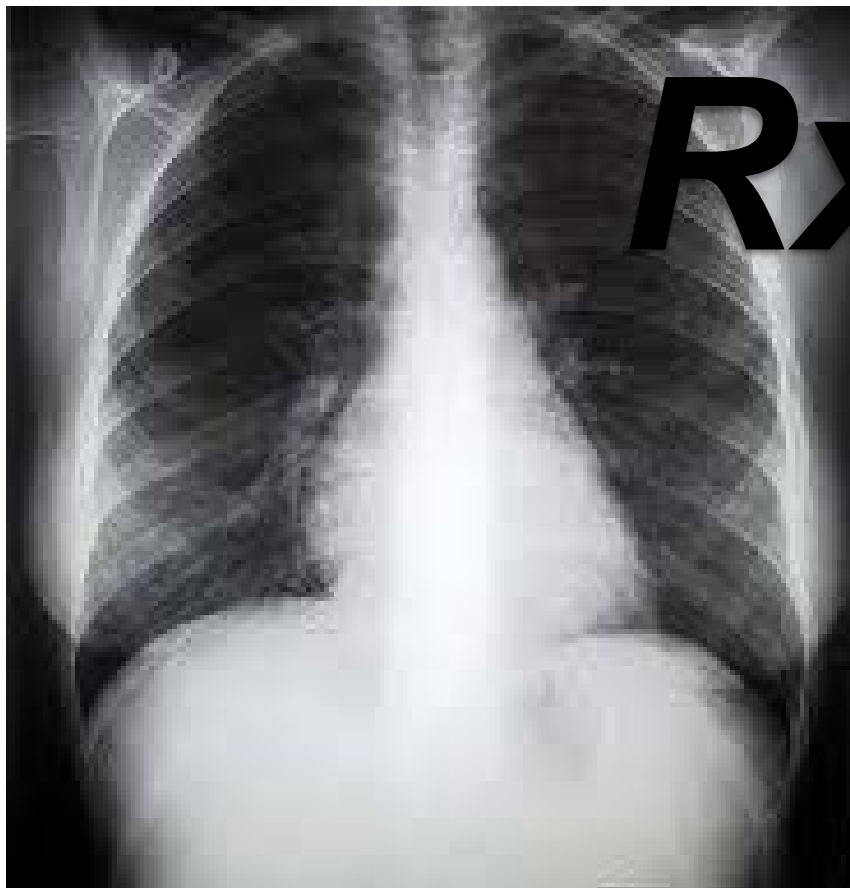
* Modificada del British Medical Research Council

EXPLORACIÓ FÍSICA

- PA, FC, **FR**, T, SatO2
- Exploració general (neurològica, cardíaca, abdominal, EEII...)
- ***Exploració Respiratòria: deformitats a la caixa toràctica, emfisema subcutani, hematomes, contusions, **patró ventilatori, crepitants, roncus, sibilants, hipoventilació.*****

Rx Tórax

EKG

TRACTAMENT DE LA DISPNEA AGUDA A L'ATENCIÓ PRIMÀRIA

Estabilització de l' estat hemodinàmic

Mesures:

- Repòs
- Permeabilitat de les vies aèries, oxigenoteràpia (mascaretes facials, ulleres nasals)
- Monitorització de constants vitals (PA, FC, FR)
- EKG
- Pulsioximetria
- Fluidoteràpia intravenosa
- Administració analgèsia (segons la causa), broncodilatadors, corticoides, etc.

SIGNES D' ALARMA

- Estridor, que indica obstrucció de la via aèria superior
- Tiratge, utilització de músculs accessoris de la respiració
- FC > 120/min
- FR > 30/min
- Incapacitat per parlar per manca d' aire
- Agitació o somnolència
- Pols paradoxal
- Cianosi
- Sudoració
- Signes de shock o IC Esquerra

CRITERIS DE TRASLLAT URGENT AL CENTRE HOSPITALARI DE REFERÈNCIA

- a) Dispnea aguda amb inestabilitat hemodinàmica.
- b) Dispnea aguda subsidiària d' estudi urgent i no disposar de proves complementàries adequades.
- d) Absència de diagnòstic

INSUFICIÈNCIA RESPIRATÒRIA

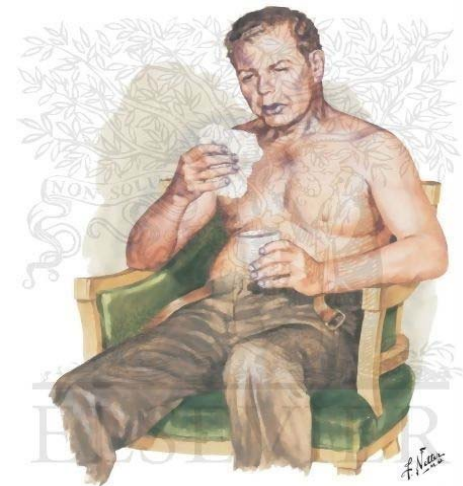

- Fallida en l'intercanvi gasós pulmonar.
- Gasometria arterial: hipoxèmia $pO_2 < 60\text{mmHg}$ i/o $\text{SatO}_2 < 90\%$ amb o sense hipercàpnia $pCO_2 > 45\text{mmHg}$ a l'aire ambiental.

MALALTIA PULMONAR OBSTRUCTIVA CRÒNICA

L' MPOC és un estat patològic lentament progressiu prevenible i tractable, que es caracteritza per la presència d' obstrucció crònica i no totalment reversible al flux aeri. Associat a una resposta inflamatòria anormal als pulmons i, efectes extrapulmonars secundari a partícules nocives o gasos.

CLASSIFICACIÓ DE LA GRAVETAT DE L'MPOC

- **ESTADI I: Lleu**   FEV1/FVC <0.70
                                 FEV1 ≥ 80% del teóric
                                 Amb o sense presència de símptomes crònics (tos i expectoració)
- **ESTADI II: Moderat**   FEV1/FVC <0.70
                                 50% ≤ FEV1 <80% del teóric
                                 Amb o sense presència de tos amb expectoració.
- **ESTADI III: Greu**   FEV1/FVC <0.70
                                 30% ≤ FEV1 <50% del teóric
                                 Major dispnea, capacitat d'exercici reduïda, fatiga i exacerbacions repetides que afecten la qualitat del pacient.
- **ESTADI IV: Molt Greu**   FEV1/FVC <0.70
                                 FEV1 <30% del teóric o FEV1 <50%
                                 Aturada respiratòria o signes de fallada cardíaca dreta

EXACERBACIÓ MPOC

Canvi agut a la situació clínica basal del pacient més enllà de la variabilitat diària, que cursa amb augment de la dispnea, expectoració i/o expectoració purulenta, o qualsevol combinació d'aquests tres símptomes, i que precisa un canvi terapèutic

CAUSES DESENCADENANTS D'EXACERBACIÓ D' MPOC

- Infeccions de l'arbre traqueobronquial
Estudis broncoscòpics han demostrat que almenys 50% dels pacients amb exacerbació d' MPOC tenen bacteris en altes concentracions en les vies aèries durant les exacerbacions
  - Una proporció significativa d'aquests pacients tenen bacteris colonitzant les vies aèries baixes en la fase estable de la malaltia
- Contaminació de l' aire ambiental
- 1 / 3 de les causes d'exacerbació greu és desconeguda

* *GOLD Update 2009.*

CRITERIS DE GRAVETAT DE LA REAGUDITZACIÓ

- Pulsioximetria: SaO₂<90%
- Taquipnea de repòs >25 rpm o ús de la musculatura accessòria (tiratge)
- Inestabilitat hemodinàmica (PA <100/60mmHg)
- Nivell de consciència disminuït
- Cianosi, pal·lidesa, tremolor
- Malalties associades (ICC, Cardiopatia Isquèmica, DM, Insuficiència renal, insuficiència hepàtica).

CRITERIS DE DERIVACIÓ URGENT

- Reagudització amb signes de gravetat o amb factors de risc de fracàs terapèutic
- Sospita de complicacions com pneumònia, pneumotòrax, tromboembolisme pulmonar, insuficiència cardíaca, arítmies greus
- Hemoptisi moderada-greu
- Pèrdua de suport familiar

TRACTAMENT

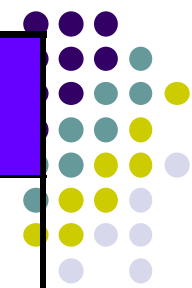
● Sense criteris de gravetat	
● Broncodilatadors inhalats de curta durada (Salbutamol)	<ul style="list-style-type: none"> ● Augmentar dosis i/o freqüència ● <i>Augmentar</i> $\beta 2$ Adrenèrgics de curta i mantenir llarga durada (Tt. ambulatori)
<ul style="list-style-type: none"> ● Corticoides orals si: <ul style="list-style-type: none"> ● No resposta als broncodilatadors. ● MPOC greu. ● Baixa saturació d' O₂. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Prednisona-prednisolona 0.5 mg/kg/dia (màxim, 40 mg), fins millora clínica (7-10 dies) en dosis descendents
● Amb criteris de gravetat (estabilitzar el pacient si la derivació al servei d' urgències hospitalàries no pot ser immediata)	
● O ₂ al 24% amb mascareta	● Mantenir una saturació d' O ₂ >90%
● Agonistes beta 2 de curta durada inhalats en cambra	● 2-3 pulsacions cada 2-4 minuts (màxim 20-30 inhalacions)
● Agonistes beta 2 de curta durada nebulitzats	<ul style="list-style-type: none"> ● 0.5 cc – 1 cc salbutamol solució per nebulització (500 mcg) en 3 cc de serum fisiològic cada 20 minuts (màxim 3 vegades) ● Broncodilatadors es poden donar amb fluxos de 6-8 lit/min. ● 6-8 puff amb cambra espaïadora= dosi NBZ de 5mg de salbutamol
● Corticoides per via oral o parenteral	● Metilprednisolona 1mg/Kg

Exacerbacions d' MPOC: Tractament de les infeccions respiratòries

- Criteris Anthonisen per la indicació de antibioteràpia:
  - Augment de la dispnea.
  - Augment del volum de l'esput.
  - Augment de la purulència de l'esput (condició que millor es correlaciona amb la infecció bacteriana).

Núm condicions	Indicació de tractament amb antibiòtic
3 condicions	SÍ
2 condicions	Valorar al pacient, sobretot si és MPOC greu.
1 condició	NO

SOBREINFECCIÓ BRONQUIAL	MICROORGANISMES MÉS FREQUENTS	ANTIBIOTERÀPIA
<p>MPOC lleu Pacient < 65 anys No co-morbiditat significativa</p>	<p>Virus respiratorios (<i>influenza</i>, <i>parainfluenza</i>, <i>rhinovirus</i>, <i>adenovirus</i>).</p> <p><i>Haemophilus influenzae</i></p> <p><i>Streptococ pneumoniae</i></p>	<p>Infeccions víriques: No requereixen antibioteràpia</p> <p>Si compleix criteris d' antibioteràpia:</p> <p>1a elecció</p> <p>Amoxicilina-àc. clavulànic 875-125 mg/8h, via oral (VO), durant 8/10 dies</p>
<p>MPOC moderat/greu < 4 cicles d' antibiòtic/any Pacient > 65 anys o amb co-morbiditat significativa</p>	<p><i>Moraxella catarrhalis</i></p> <p>Els anteriors més: Enterobacteris (<i>escherichia coli</i>, <i>klebsiella pneumoniae</i>)</p>	<p>2a elecció o si el pacient és al·lèrgic a la penicil·lina</p> <p>Levofloxacino 500 mg/24h, VO, durant 5 dies.</p> <p>Moxifloxacino 400 mg/24h, VO, durant 5 dies.</p> <p>Amb criteris d' ingrés: tractament hospitalari</p>
<p>MPOC moderat/greu > 4 cicles d' antibioteràpia a l' últim any Corticodepenent</p>	<p>Els anteriors més: <i>pseudomona aeruginosa</i></p>	<p>Sense criteris d' ingrés:</p> <p>Ciprofloxacino 750 mg/12h, VO, durant 10 dies.</p> <p>Levofloxacino 500 mg/24h, VO, durant 5 dies.</p> <p>Si és greu: tractament hospitalari</p>

ASMA BRONQUIAL

És una malaltia **inflamatòria crònica** de les vies aèries que produeix obstrucció bronquial, generalment **reversible** i d'intensitat variable, en resposta a varis estímuls (**hiperreactivitat bronquial**), originant episodis ***recurrents*** de sibilàncies, dispnea, opressió toràcica i tos, sobretot durant la nit o la matinada

CLASSIFICACIÓ DE GRAVETAT DE L'ASMA

	Intermitent	Persistent lleu	Persistent moderat	Persistent greu
Síntomes diürns	No (2 dies o menys a la setmana)	Més de 2 dies a la setmana	Síntomes a diari	Síntomes continus (vàries vegades al dia)
Medicació d' alivi (agonista B2 adrenèrgic d' acció curta)	No (2 dies o menys/setmana)	Més de dos dies a la setmana però no a diari	Tots els dies	Vàries vegades al dia
Síntomes nocturns	No més de dues vegades al mes	Més de dues vegades al mes	Més d' una vegada a la setmana	Freqüents
Limitació de l' activitat	Cap	Una mica	Bastant	Molta
Funció Pulmonar (FEV1 o PEF) % teòric	>80%	>80%	> 60% - < 80%	≤ 60%
Exacerbacions	Cap	Una o cap a l'any	Dues o més a l' año	Dos o más al año

Guía Española para el manejo del Asma (GEMA) 2009.

EXACERBACIONS D' ASMA BRONQUIAL

Són episodis d'increment progressiu de la dispnea, tos, sibilàncies o opressió toràcica o la combinació d'aquests símptomes.

CAUSES DESENCADENANTS

- Infeccions virals
- Exposició a irritants volàtils
- Exercici físic
- Fàrmacs: AAS, AINES, $\beta\beta$.
- Aliments
- Menstruació
- Reflux Gastroesofàgic
- Embaràs
- Sinusitis
- Tabac
- Fred

Valorar si presenta F.R per tenir una crisi greu

- Visites a urgències en el mes previ
- Dos o més ingressos o visites a urgències l'any anterior
- Antecedents d'ingrés a cures intensives
- Ús recent de corticoides sistèmics
- Antecedents de crisi greu o d'inici brusca
- Problemes psicosocials

GRAVETAT DE L' EXACERBACIÓ DE L' ASMA

	Crisi lleu	Crisi moderada-greu	Aturada respiratòria imminent
Dispnea	Lleu	Moderada-Intensa	Molt Intensa
Parla	Paràgrafs	Frases-Paraules	
FR x'	Augmentada	> 20-30	
FC x'	<100	>100-120	Bradycardia
Ús musculatura accessòria	Absent	Present	Moviment paradoxal Tòraco-Abdominal
Sibilàncies	Presentes	Presentes	Silenci auscultatori
Nivell de consciència	Normal	Normal	Disminuït
Pols paradoxal	Abscent	>10-25mmHg	Abscència (fatiga muscular)
FEV1 o PEF(valors referència)	> 70%	<70%	
SaO2 (%)	>95%	90-95%	<90%
PaO2 mmHg	Normal	80-60	<60
PaCO2 mmHg	<40	>40	>40

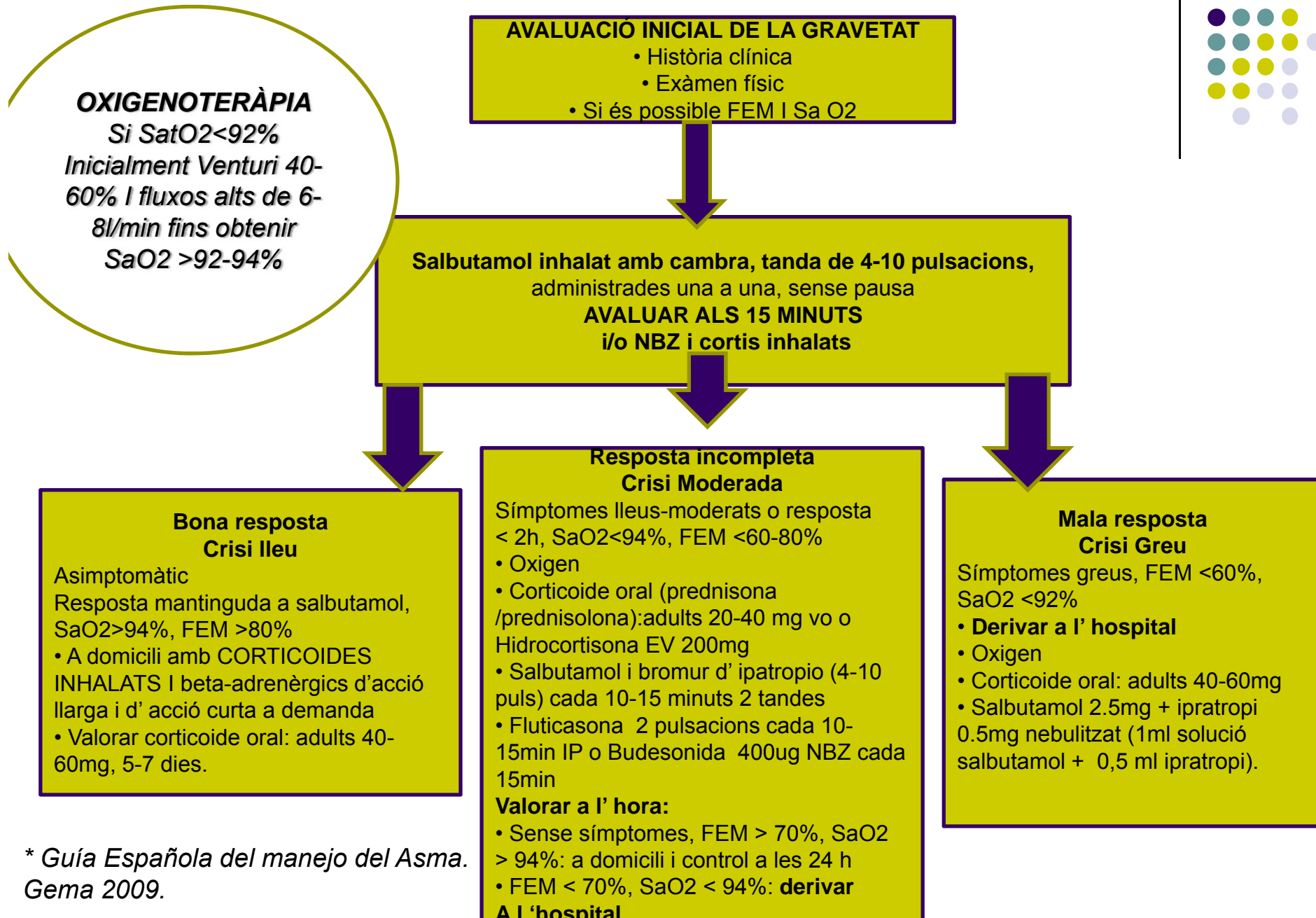
Guía Española para el manejo del Asma. GEMA 2009.

CRITERIS DE DERIVACIÓ

- Dubtes del diagnòstic (confirmació diagnòstica)
- Resposta inadequada a un tractament correctament prescrit
- Asma greu
- Canvi brusc i inexplicat en la gravetat

TRACTAMENT DE LA CRISI AGUDA D'ASMA

* *Guía Española del manejo del Asma.*
Gema 2009.

CONSIDERACIONS A L' ALTA

- Beta adrenèrgics d' acció curta a demanda
- Corticoides inhalats!!!
- Tanda de corticoides orals (durada orientativa: 5-7 dies)
- Pla d' acció
- Cita a les 24 o 72 hrs segons gravetat de l' episodi
- Investigar desencadenants
- Revisar o iniciar el tractament de fons. Valorar el compliment

TROMBOEMBOLISME PULMONAR

Es l' enclavament de coalls sanguinis procedents del sistema venós, a l' arbre arterial pulmonar. Per tant, està estretament lligat a la trombosi venosa profunda (TVP)

Conseqüències sobre la respiració

- Ineficàcia de la ventilació (Alteració V/Q)
- Atelectàsies que apareixen 2-24hrs després de l' embòlia pulmonar
- Augment del gradient de la pO₂ alveolo-arterial, generalment amb hipoxèmia arterial

FACTORS PREDISPONENTS

- Consum d' anticonceptius
- Pròtesis valvulars mecàniques
- Edat avançada
- Immobilització
- Neoplàsies
- Estasi venós per insuficiència cardíaca o per insuficiència venosa crònica
- Lesió per traumatisme, cirurgia o part
- Infart agut de miocardi
- Hipercoagulabilitat primària
- Insuficiència Cardíaca Congestiva

* La seva manca no descarta l'aparició de TEP

SIMPTOMES

- Dispnea
- Dolor pleurític
- Tos
- Dolor de panxell
- Sudoració
- Hemoptisi
- Dolor no pleurític
- Síncope
- Palpitacions
- Dolor anginos

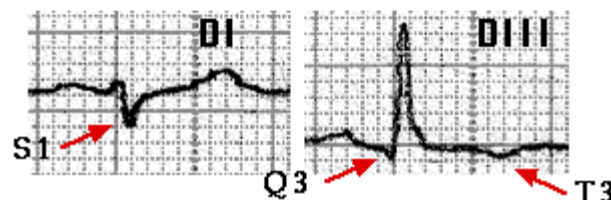
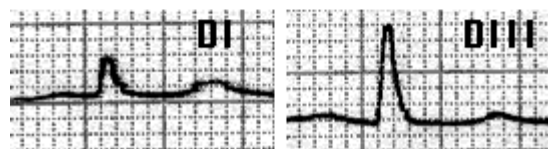
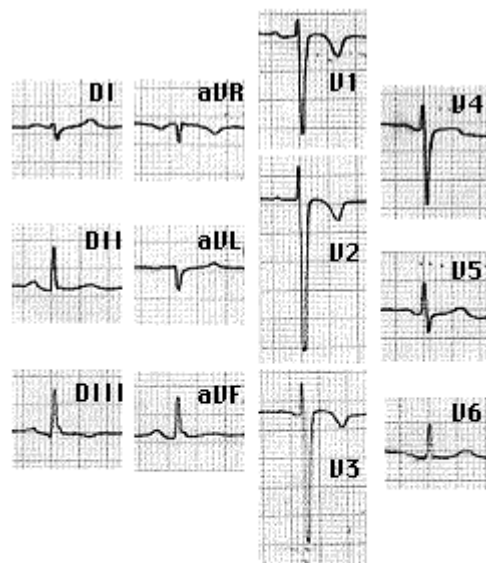
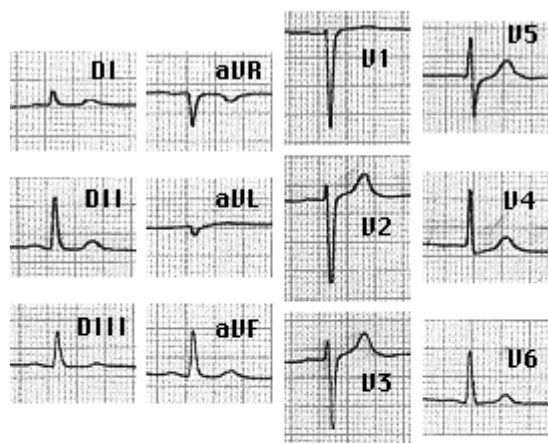
SIGNES

- >20 rpm
- >100 bpm
- Augment del 2n to pulmonar
- Estertors pulmonars
- Febre $>37.5C$
- Signes de TVP
- Frec pleural
- Cianosi
- Hepatomegàlia
- Reflux hepatojugular

EKG

- Bloqueig complet o incomplet de la branca dreta del feix de His

- **Patró Q3T3S1** (de McGuinn-White)

- Ona “T” invertida a precordials dretes

- Descens del segment “ST” a D2, D3 i aVF

- Hipertròfia de ventricle dret

- Taquicàrdia sinusal

TRACTAMENT

PA, FC, FR, T

Canalització d'una via

EKG

Oxígen VMK al 50% - mantenir Sat O₂>90%

DERIVACIÓ A URGÈNCIES

* Analgèsia: Bolus de Cl mòrfic a dosis 10mg IV,
Si és necessari cada 4-6hrs.

*1amp (1cc=10mg) en 9ml de serum fisiològic
Es poden administrar fins 10ml. A raó de 2ml/hr.*

IDEES CLAUS

- Bona anamnesi i exàmen físic
- Vigilar concentracions d' oxígen a l' MPOC
- Igual benefici corticoides VO i/o IM, EV
- Assegurar compliment de tractament

GRÀCIES!!!

